

Med onimi, ki javno zanikavajo možnost pomožnega jezika, sta se v najnovejšem času pojavila dva znana učenjaka: Karol Brugmann, profesor indogermanskega jezikoslovja, in August Leskien, profesor slovanskih jezikov, oba na lipskem vseučilišču. Na poziv saksonskega kraljevskega znanstvenega društva se je prvi izjavil o gibanju za svetovni jezik vobče, drugi pa podrobno o esperantu ter sta svoji sodbi objavila v skupnem delu pod naslovom: „Zur Kritik der Weltsprachen“ (Straßburg 1907).

Ker ne razpravljamo o esperantu kot takem, si oglejmo samo Brugmannovo sodbo. Ta mož se ne ravna po zgledu profesorja Ostwalda, da bi namreč načelno razpravljal o možnosti mednarodnega jezika, tudi se ne ozira na željo zgoraj imenovanega francoskega učenjaka, ampak gre kar in medias res ter se loti „Delegacije za uvedbo mednarodnega pomožnega jezika“ — o stvari, o kateri „se mora vendar enkrat odkrito govoriti.“

Kakor smo že omenili, šteje Delegacija mnogo udov, med katerimi je precej takih, ki „sicer smejo govoriti, koliko je sile (sicer za pomožni jezik), ne pa, če in kako se da opomoči.“ Prav mnogo je v Delegaciji učenjakov. „Pa tudi med učenjaškim svetom se mora ločiti, koliko govori možnost in porabnost kakega svetovnega jezika za njegov sprejem med žive jezike, med strokovnjaki in nestrokovnjaki — diletanti.“

No, v Delegaciji so tudi pravi strokovnjaki in sloveči jezikoslovci, kakor O. Jespersen iz Kodanja, Baudouin de Courtenay iz Peterburga in genialni romanist in lingvist Hugo Schuchardt iz Gradca. Kaj pa s temi? K. Brugmann se čudi in huduje,

aus der „Deutschen Revue“. Stuttgart, str. 4. — Ta izredno bistroumno in krasno pisani članek duhovitega in elegantnega Francoza je izšel prvotno v lanski februarjevi številki ugledne nemške revije. Ponatiske je avtor razdal kot „hommage respectueux“. Tudi mi čutimo prijetno dolžnost, da se mu na tem mestu iskreno zahvalimo za en izvod ter za delegacijska izvestja.

„zakaj ti jezikoslovci takorekoč izza plota gledajo na vse početje . . . ne da bi sami praktično pomagali.“ Končno pravi naš strokovnjak (n. n. m. 25), da je pri teh vprašanjih toliko ovir in nepremagljivih težav, da ni „boljšega izhoda“ nego ta, da „se ustanovi pomožnemu jeziku lastna domovina — ne ravno velika, najbolje kak otok v oceanu — kjer se bo smel govoriti edino ta jezik.“ Potemtakem se torej ni čuditi, če se kljub tem strokovnjaškim pomislekom esperantizem krepko razvija ravno na Nemškem, kjer bodo esperantisti drugo leto obhajali četrti mednarodni svetovni kongres . . .

Omeniti moramo še, kako je prof. Diels rešil vprašanje občnega jezika, in sicer je to že tretja in najbrže ne zadnja njegova rešitev. „Z nemškega stališča je le ena povoljna rešitev,“ pravi v svojem rektorskem govoru (l. c. 411), „enakopravno priznanje treh glavnih kulturnih jezikov: nemščine, angleščine in francoščine . . .“ „Nemčija mora vseskozi zahtevati, da ta lingvistična trozveza, kakor se je sama razvila in uveljavila (?), obstoji in se razširi še na druge kulturne sfere.“ Da iz te „lingvistične trozveze“, ki ni brez političnega okusa, ne bo nič, je umevno samoposebi. Ostwald in Couturat sta se sama izrekla proti nji; Slovani in drugi Romani je ne morejo in ne smejo sprejeti, ker se ravno s tako rešitvijo napravljata še večja babilonska zmešnjava, kar se je pokazalo na mednarodnem kongresu v Madridu in Rimu. V Madridu n. pr. so Španci zahtevali poleg ‚trozveznih‘ jezikov tudi španščino kot poslovni jezik; ko se je ugodilo pravični španski zahtevi, so zahtevali Rusi isto pravico za svoj jezik . . . Rezultat tega Babela en miniature je bil ta, da je več znanstvenih društev pristopilo k — Delegaciji za uvedbo mednarodnega pomožnega jezika.

Iz vsega smo videli, kako živahno je gibanje za občni jezik, in lahko upamo, da se bo človeškemu duhu prej ali slej posrečila povoljna rešitev tega problema.

KRALJEVI GRAD V LIZBONI